

དེབ་ཐེང་གུ་མ་གསལ་མ་ལོང་།

བོད་རྫོང་ས་མི་དམངས་དཔེ་སྟེན་ཁང་།

དབ་ཐོན་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་།

ལྷན་ཚོགས་ཆེ་ཤིང་གིས་བརྒྱུ་ལས།

འོད་རློང་ས་མི་དམངས་དཔེ་ལྷན་ཁང་།

མདུན་ཚོག་འཆར་འཁོད་པ།   བཟུམ་རྣམ།
ཚོམ་ཁྱིག་འགན་འཁུར་བ།   རག་དབང་།

དེབ་ཐེར་རྒྱན་གསལ་མི་ཚང་།
ཕུན་ཚོགས་ཚེ་རིང་གིས་བརྒྱུགས།

བོད་ཚོངས་མི་དམངས་དཔེ་ཚུན་ཁང་ནས་བཟུམ་ཉེ་བུམ།
བོད་ཚོངས་མི་དམངས་དཔེ་ཚུན་ཁང་གློག་
ཐང་པར་ཁང་གིས་པར་གཞི་བཟུགས།
ཚོ་རུབ་ཚུགས་བཞུ་ས་གཤེས་པར་འདེབས་བཅོ་གྲུ་ས་པར་བཏབ།
ཚོག་ཁ་850×1168 1/32ཚོག་ཁ་16.5 ཡིག་འབྲུ་ཁྱི་31.8
2000ལོའི་ཟླ་11པར་པར་གཞི་2པར་ཐེངས་1བཏབ།
པར་གྲངས་13,526—18,525
ISBN7—223—00005—8/K·1

ཡིག་རིགས་(བོད་56) རིན་ཚོང་ཚོར་21.50

责任编辑：阿 旺
封面设计：丹 朗

藏史明镜

彭措次仁著

西藏人民出版社出版发行
西藏人民出版社微机室排版
西南冶金地质印刷厂印刷

开本：850×1168 1/32 印张：16.5 字数 318 千

2000 年 11 月第 2 版 2000 年 11 月第 1 次印刷

印数：13,526—18,525

ISBN7—223—00005—8/K·1

民文(藏 56) 定价：21.50 元

པར་རྒྱུན་པར་རྒྱུན་མའི་གསལ་བཤད།

«དེའི་ཐོབ་ཀྱིན་གསལ་མེ་ཚོང་» ཞེས་པ་འདི་པར་རྒྱུན་ལུགས་ཏེ་ཚོ་གསལ་
 ཚོང་པའི་རིང་རྒྱ་ཆེའི་གཞིགས་པ་པོ་དང་། ལྷག་པར་དུ་མེས་ལྷན་གཞིན་ལུ་
 མང་པོས་དེའི་ཐོབ་ཀྱིན་གྱི་ཚོ་རིམ་ལྷན་ལ་ཆ་ཚང་བ་དང་། ཚོགས་ལུང་
 ལ་དོན་གསལ་བ། རྒྱ་ཚོད་དཔུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ལུན་ལུམ་ཚོགས་ལ་
 རྒྱུ་ལ་བཅའ་བ་སོགས་ཀྱི་དམི་མཚན་མང་པོ་ལྷན་འདུག་ཅེས་བཤད་གསལ་བ་རྒྱུ་
 དང་གདེང་འཛིན་གྱི་ལུགས་གཞི་ལྟར་ཞེས་ཞེས་ཞེས་ཞེས་ཞེས་ཞེས་ཞེས་ཞེས་ཞེས་
 རྒྱུ་ལ་སློབ་ལྷན་ཚོ་དང་། ལྷན་དཔུང་མི་རིགས་སློབ་ལྷན་ཚོ་མོ། མཚོ་
 རྒྱུ་ཞེས་ཚོགས་ཀྱི་སློབ་ལྷན་ཁག་གཅིག་སོགས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་གཞིར་ཚོགས་
 ཁག་གི་སློབ་གཞི་གནང་བ་མ་ཟད། པར་རྒྱུན་གྱི་ས་གནས་འགའ་ཞིག་
 དཔེར་ན། ལྷག་ལྷན་ས་གནས་ཀྱིས་གཞི་རིམ་ལས་ལྷན་པར་རྒྱུན་ལུགས་གཅིག་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་སློབ་གསོ་གཏོང་བའི་གལ་ཆེའི་སློབ་གཞི་ཞིག་ཏུ་བརྗེས་ལྷན་ལས་འབྲེལ་ས་
 རྒྱུ་གནང་འདུག ད་ལམ་པར་ཐོངས་དང་པོའི་དེའི་ལྷན་ལས་ཡོངས་ལྷན་ཚོང་
 པར་རྒྱུན་གྱི་ལྷན་ལས་ཚོང་ས་ལྷན་གྱི་གཞིགས་པ་པོ་མང་པོས་པར་རྒྱུན་ཏུ་པར་རྒྱུན་
 ཡོང་བའི་རེ་བ་ཡང་ཡང་འདོན་གནང་མཛད་པ་ལྷན་པོད་རྒྱུན་ས་མི་དམངས་
 དཔེ་རྒྱུན་ཁང་གི་དཔུང་ལྷན་ལས་ལྷན་ལས་འབྲེལ་ཆེ་བཞིན་མཛད་དེ་པར་རྒྱུན་ཏུ་
 པར་རྒྱུན་གནང་བ་དང་། ཐོངས་འདིར་པར་རྒྱུན་ཏུ་པར་རྒྱུན་ལྷན་སླབས་དེ་
 རྒྱུ་ལ་ཐོབ་ཀྱིན་ཞེས་ཚོགས་དོན་འབྲེལ་གྱི་འགོ་བཙུགས་གང་ཅམ་
 ལྷན་ཡོད། གཞན་ཡང་དཔེ་དེའི་འདིའི་མཚུགས་ཏུ་རྒྱུན་ལུགས་སེམ་མ་བཅུ་
 གཞིས་ཀྱི་རེའུ་མིག་དང་། ལུང་རྒྱུན་བཅའ་པོ་རིམ་ལྷན་གྱི་རེའུ་མིག ས་རྒྱུ་
 དང་སློབ་ལྷན་འཛིན་རིམ་ལྷན་གྱི་རེའུ་མིག ལྷན་ལས་ལྷན་ལས་པར་ཐོབ་ལྷན་

EA38 1106

ཕྱང་རིམ་ཕྱོག་གི་རེའུ་མིག་ གྲིད་རྒྱུང་དང་བཀའ་རྒྱོན་རིམ་ཕྱོག་གི་རེའུ་མིག་
དེ་བཞིན་རྒྱུ་ལོ་དང་བོད་ཀྱི་ལོ་ཁམས་ཤན་ལྷུར་གྱི་རེའུ་མིག་སོགས་ཁ་རྒྱོན་བྱས་
ཡོད། འོན་ཀྱང་ད་དུང་དཔེ་དབང་འདིའི་ནང་རྒྱོན་དང་ལོ་རྒྱུལ་མི་ཉུང་བ་
ཞིག་ཡོད་ཀྱི་དེ་ལས་རྒྱ་ཆེའི་གཞིགས་པ་པོ་དང་། ལྷག་པར་དུ་གཞུར་གནས་
མཁས་དབང་རྣམས་གྱིས་གང་ཅིའི་བཀའ་རྒྱོབ་དང་དགོངས་འཆར་ཡོད་པ་ལྟ།

རྩམ་པ་པོས།

མཛེལ་མཐུན་མཉམ་གནས་གྱིས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་བཞིན་དུ་གནས།

ཐོད་ཁ་བ་ཅན་འདིར་གྲགས་ཆེ་བའི་རི་བོ་ཉི་མ་ལ་ཡ་དང་། རྩོད་གངས་རིན་པོ་ཆེ། རྩིད་ཐོད་དམར་པོ་རི། བསམ་ཡས་ཉམ་པོ་རི། བག་ཐོད་རོ་བ་རི། དཔལ་ཆེན་རྩེ་རི་སོགས་དུ་མ་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་ཉི་མ་ལ་ཡ་ཞི་རིན་ཆེན་སྐ་ལྷ་ལས་གྲུབ་པའི་འཛེལ་སྒྲིང་གི་གཙུག་རྒྱན་དང་མཚུངས་པས་གཟུང་གནས་སྐྱེ་བོ་ཀྱན་གྱིས་བཟགས་པའི་ཡུལ་ཡིན་པ་ཞི་སྟོན་ཅི།

ཚན་རིག་མཁས་ཅན་རྣམས་གྱིས་ཀྱང་རང་སྲུང་ཁམས་ལ་དཔྱད་ཞིབ་བྱེད་པར་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཚོར་དུ་དགོས་འདོད་ཀྱང་འཕྱང་ལྷུང་དུ་མངོན་ནས་དེར་ཚན་རིག་རྣོག་ཞིབ་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཐོད་ས་མཚོའི་ཚོགས་རྩེ་ཆེན་པོ་ཡར་སྐྱེད་གཙང་པོ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱལ་མོ་རྒྱལ་རྒྱ་རྒྱ་རྩིད་རྒྱ། ལྷང་རྒྱ། སེར་གེ་གཙང་པོ། ཉང་རྒྱ་སོགས་རྒྱ་སྐྱེད་རི་སྐྱེད་དང་། མ་མམ་གཡུ་མཚོ། ཡར་འཕྲོག་གཡུ་མཚོ། གནམ་མཚོ་རྒྱག་མོ་སོགས་མཚོ་དང་མཚོའུ་བརྗོད་གྱིས་མི་ཡར་བ་ཡོད།

བརྗོད་ཆགས་ཡིད་དུ་འོང་བའི་གངས་རི་དང་། སྐར་རི། རྩ་རི། བགས་རྒྱང་། བེའུ་གསེང་བཅས་གྱི་དཔྱད་ན་ལྷག་དང་། གཟིག་དོམ། འིད་མོང་། བསེ་ཏུ། དོམ་ཁ། རྩ་རྩེའུ། ལུ་བ། ལུ་བ། དགོ་བ་སོགས་རི་དུགས་རྒྱ་དང་རྒྱ། གཞན་ཡང་ཞེ་ཙོ་དང་། རྩ་བུ། རྒྱང་རྒྱང་། འཛེལ་མོ། རྩ་བུ་ག་ རྩ་བུ་མོང་མོ། སེར་བུ་དང་པ་ལ་སོགས་བུ་རིགས་མི་འདུ་བ་གངས་ལས་འདས་པ་ཡོད།

དེ་དུང་ཐོད་དུ་གསེར་དང་། དེའུ་ཟངས། ལྷགས། ཉི་མ་ཁ་རྒྱ། ཚེ་ལ་དགར་པོ། རྩ་ཞེལ་སོགས་གང་ཅིར་དགོས་མཁོ་ཆེ་ཞིང་རིན་ཐང་བུལ་བའི་གཉེར་རིགས་བརྒྱ་རྣམས་ཡོད་པས་མེས་རྒྱལ་གྱི་གཉེར་རྩིས་ཚོར་དུའི་བར་མཛོད་ཅིག་ཡིན། མོ་དང་། བས། སྐན་མ། འབྲས། བུ་པོ།

མི། མོན་ཆག བ་རྫོང་མོ་རྟོག ཀོང་ལ་སོགས་པའི་འབྲུ་ལྟ་དང་། ལྷན་
འབྲུམ། གྲུ་ཤུ། ལྷར་ཁ། ཆ་ལུ་མ། མི། སེའུ། ཁམ་པུ་ལ་སོགས་
པའི་མིང་འབྲས་རྩ་ཚོགས། དེ་བཞིན་སྐྱེན་རིགས་དང་། ཆོལ་རིགས་ཀྱང་
ཚོན་ཁྱད་ས་ལུན་སྤུམ་ཚོགས་པོ་ཡོད།

པོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུང་ལྷག་འགའི་རིང་སྐྱེན་ལྷ་མི་རིགས་
ཁག་དང་མཉམ་དུ་མེས་རྒྱལ་འཇུགས་སྐྱེན་གྱི་བྱ་གཞག་ནང་དང་ཉིད་གྱི་རྫོ་རྩལ་
དང་རྒྱས་ལུགས་ཡོད་ཚད་ལེགས་སྐྱེས་སྤུ་སྤུལ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་
པོད་མི་རིགས་དབར་ལོ་རྒྱུང་ལྷག་ལྷག་ཅམ་རིང་པན་རྩུབ་དཔལ་འཕྱོར་རིག་
གནས་སོགས་སྤེལ་རེས་བུས་ཉེ་མཚའ་བཙའི་འབྲེལ་བ་གཉིད་ཟབ་བཅུགས་
ཡོད། ལྷན་གཞིས་འབྱུང་ལས། པོན་རྫོན་ལའོ་ཅུན་ཞེས་འཁོད་པར་
གཞིགས་ན་གྱི་ལུམ་བཅན་པོའི་སྐམ་བྱ་བྱིའི་དུས་སྤུ་རྒྱ་ནག་གི་ཉའོ་ཅའོ་ཞེས་
པའི་གདོད་མའི་ཚོས་ལུགས་དེ་པོད་དུ་འབྱུར་ནས་འབྱུར་པོན་དར་བ་མིན་ནམ་
སྐྱེས། དེ་རྒྱར་འདོད་ན་ཉན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་ནས་རྒྱ་པོད་མི་རིགས་དབར་
འབྲེལ་བ་གང་ཟབ་ཡོད་པ་མངོན་སྲུབ། གནས་རི་རྫོང་བཅན་གྱི་དུས་སྤུ་རྒྱ་
ནག་ནས་ཚེས་དང་སྐྱེན་གྱི་རྫོང་པོད་དུ་དང་། མིང་རྩ་(སྐྱི་ལོ་634)ལོར་ཐང་
ཐས་ཚུང་དང་ཚོས་རྒྱལ་རྫོང་བཅན་སྐྱེས་པོ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་པན་རྩུབ་པོ་ཉ་
མང་གས་ཉེ་འབྲུལ་སྐྱེས་སྐྱུར་རེས་མཚའ། དེ་ནས་བཟུང་ཐང་གི་རྩོད་མ་དང་
པོད་གྱི་བཅན་པོའི་དབར་མཚའ་བཙའི་འབྲེལ་བ་དཔོན་སྤུ་རྒྱ་ལས། དེ་རྗེས་
སྤུ་རྒྱའི་དུ་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་རྩ་མཚོ་ཡི་པར་ཉེ་དུན་མིང་ཀོང་རྩ་དང་། ལྱིམ་མིང་
ཀོང་རྩ་སྤུ་རྗེས་སྤུ་པོད་གྱི་བཅན་པོའི་བཅུན་མོར་གདན་དྲུང་ས་ནས་རྒྱ་པོད་མི་
རིགས་དབར་གྱི་དུས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆགས། ཀོང་རྩ་གཉིས་པོད་དུ་རྩུབ་པ་དང་
དུས་མཚུངས་སྤུ་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྩོན་ཚོན་གྱི་ཤེས་རིག་དང་། ཆོན་རིག་
ལག་རྩལ་པོད་དུ་དར་ཁྱབ་སྤུང་ཉེ་པོད་གྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འཕྱོར།

རིག་གཞུང་སོགས་གོང་དུ་འཕེལ་བར་སྐྱེལ་འདེད་ཆེན་པོ་བྱུང་། ས་སྐྱེལ་(སྐྱི་
 ལོ་648) ལོར་ཐང་གི་ཕོ་སྟ་མང་ཤོན་ཚལ་རྒྱ་གར་དུ་འཚམས་འདྲིར་རྒྱུད་སྐབས་
 རྒྱ་གར་བས་ངོ་ལོག་སྟེ་ཐང་གི་ཕོ་སྟ་དུ་མ་བཤོར་ས་པ་ན། སྲོང་བཅོན་གྲམ་
 པོས་དཔུང་གི་ར་མདར་རྟ་དམག་གི་སྲག་མངགས་ཏེ་རྒྱ་གར་བའི་བྱིང་ཆ་ཉིང་
 འཇགས་སུ་བཏང་། དེ་རྗེས་ཐང་གའི་ཚུང་གིས་སྲོང་བཅོན་གྲམ་པོར་མག་
 པའི་ཚོ་ལོང་དང་མཚོ་ཚོན་རྒྱལ་པོའི་ཚོ་ལོ་སོགས་བསྐྱེལ། དེ་སྐྱུར་བོད་ཀྱི་འདུན་
 པ་ལྟར་དར་འབྱུང་དང་། མེལ། ཨ་རག་རྒྱ་འཕོར་སོགས་ཀྱི་ལག་རྩལ་པ་
 བོད་དུ་མངགས། ལྷགས་ཁྱི་(སྐྱི་ལོ་710) ལོར་གྱིམ་ཤིང་གོང་རྩ་བསྐྱེལ་མཁན་
 བོད་ཀྱི་ཕོ་སྟ་རྣམས་དྲང་ཨན་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཐང་བོད་དབར་རྟ་ཅེད་སྲོ་ལོའི་
 འགན་བསྐྱུར་བྱས། ལྷགས་ཐང་(སྐྱི་ལོ་821) ལོར་བོད་ཀྱི་ཕོ་སྟ་རྣམས་དྲང་
 ཨན་དུ་འཕྱོར། བཅོན་པོ་ཁྱི་གཙུག་གེ་བཅོན་དང་སློབ་ཆེན་བླ་ཁ་དཔལ་གྱི་
 ཡོན་ཏན་གྱི་རེ་འདུན་ལྟར་རྒྱ་བོད་རྒྱན་རྒྱ་མི་རིགས་དབར་མཇེད་བཅེ་མཉམ་
 ལན་ས་ཡོང་ཆེད་བཀའ་སྲོལ་ཡུན་རིང་མཇེད་དེ་དཔོན་ཁང་རྩ་རིང་བཅུགས།
 ལན་མ་ལ་ཉི་ཟླ་བྱུང་གཅིག ས་ལ་བཅོན་པོ་དཔོན་ཁང་། ཞེས་སྟུན་པའི་
 གསལ་པ་ས་ཉིང་ཀྱན་ཏུ་བྱུང།

སྐྱི་ལོའི་དུས་རབས་དགུ་པའི་དུས་མཇུག་བོད་རྗེ་དཔལ་འཕོར་བཅོན་གྱི་
 དུས་སུ་སོག་མར་མདོ་སྐད་ནས་འབངས་གྱུན་ལོག་བྱུང་སྟེ་རིམ་བཞིན་ས་གནས་
 མང་པོར་རྒྱ་བསྐྱེད། དེ་ནས་བཟུང་དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་དུས་དཀྱིལ་
 བར་ལོ་300ལྷག་ཙམ་རིང་བོད་འདི་སེལ་ལུར་བྱུར་པའི་དུས་སྐབས་སུ་འད་རྒྱ་
 བོད་མི་རིགས་དབར་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འཕྱོར། རིག་གནས་སོགས་
 གང་ཅིའི་འབྲེལ་བ་སྐྱེ་མཐུན་རྗེ་ཟབ་ཏུ་སོང་ཡོད་པ་དང་ལྷག་ཏུ་ཚོང་ལས་ཀྱི་
 འབྲེལ་བ་དེ་བས་རྒྱ་ཆེ་བྱུང་རོ།

བོད་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ལྷགས་ཀྱི་(སྐྱི་ལོ་1240) ལོར་ཨེ་ཆེན་གོ་དན་

ལྱུ་པོས་དམག་དཔོན་དོན་ཉེན་ག་པོ་ཉེན་དམག་འཕོར་ཆེན་དང་རྒྱལ་ས་ཉེ་
 བོད་ཏུ་མངགས། སྒྲི་ལོ་1244) ལོར་ཉེན་གོ་དན་ལྱུ་པོས་
 གདན་དྲངས་པ་ལྷན་ས་པའ་ཀྱན་དགའ་ལྱུ་ལ་མཚན་ལེང་གཏུ་ལ་མེདམས་རྗེས་
 མེས་ལྱུ་པོར་བྲག་ཅིག་ལྷན་ཡོང་ཆེད་བོད་ཀྱི་མེད་རྒྱ་དཔོན་རིགས་དང་། མི་
 དམངས་ལ་བསྐྱབ་བྱའི་མྱིང་ཡིག་བཞིངས། ས་རྒྱ་པརྗེ་ཉེ་ཀྱན་དགའ་ལྱུ་
 མཚན་བོད་ཀྱི་རྣོར་བཅུ་གཉམ་གྱི་ཚོས་མྱིད་བྱེད་པོར་བརྟམ། དེ་རྗེས་འཕྲ་
 མཚན་འཕགས་པ་རྒྱ་རྣོར་ལྱུ་ལ་མཚན་ལ་ཉེ་ཉེ་ཉེ་གོང་མའི་རྣོར་དཔོན་དང་།
 ལྷ་རྣོར་རྒྱ་ལེང་ལྷེ་ཚོས་ཀྱི་ལྱུ་པོ་ཆེན་པོའི་ཚོ་ལོ་བརྟམ། བོད་ཀྱི་རྣོར་བཅུ་
 གཉམ་གྱི་རྗེ་པོར་བརྟམ། རྒྱ་ཀྱི་ཡོན་ལེན་པའི་ལྷི་བྱབ་བཞོད་འདོམས་ལས་
 ཁྲངས་ཀྱི་འགན་འཁུན་གོ་གནས་གནང་། དེ་ནས་བཟུང་བོད་འདི་དཔོན་ལྷ་
 མེས་ལྱུ་ལྱི་མངའ་ཁོངས་བརྟམ་མེད་ཏུ་ལྷན་པས་རྒྱ་བོད་མི་རིགས་དབར་གྱི་
 འབྲེལ་བའང་རྣམ་བཤེ་བརྟན་ལེ་བཟབ་ཏུ་ལྷན། ཡོན་གོང་མ་རིམ་ལྷན་གིས་
 བོད་ཀྱི་ཚོས་མྱིད་གཉེས་ཀའི་བདག་པོ་ས་རྒྱ་གོང་མའམ་བདག་ཆེན་ཚམས་ལ་
 རིམ་པ་བཞེན་ཚོ་ལོ་ཐོངས་མང་བརྟམ། ས་རྒྱའི་མྱིད་དབང་འཕོར་ཞིག་ཏུ་
 མོང་བའི་རྗེས་ལྷ་དཔལ་ལག་ལོ་གྱི་པའི་ལྷེ་མྱིད་བྱང་རྒྱབ་ལྱུ་ལ་མཚན་ལ་ཡོན་
 གོང་མ་ཆེན་པོས་ལྷ་མི་ཏུ་འི་ཚོ་ལོ་དང་བོད་ཡོངས་ཀྱི་མྱིད་དབང་འཁུན་ཚོག་
 པའི་བཀའ་ཤོག་དང་དམ་ཁ་བརྟམ།

མིང་ལྱུ་པོར་བས་བཅུགས་པའི་རྗེས། གོང་མ་ཆེན་པོས་བོད་ཏུ་དབྱས་
 གཙང་ཞིང་ཏུ་ལྱི་ཏུ་ལྱིད་མི་ལེས་པའི་ལྷི་བྱབ་བཞོད་འདོམས་ཁྲང་དཔོན་ལྷ་
 བཅུགས་པ་དང་། བག་ལྷ་འཇམ་དབྱངས་ལྷན་ལྱུ་ལ་མཚན་ལ་ལྷ་མི་ཏུ་དང་།
 ཆེན་གོ་ལྷན། ཀྱ་དེན་གྱི་མི་ཚོ་ལོ་བརྟམ་ཚོག་ བོད་ས་གནས་ཀྱི་མྱིད་
 དབང་ཡོངས་རྗེས་རྒྱུད་འཁུན་ཚོག་པའི་བཀའ་ཤོག་དང་དམ་ཁ་བརྟམ།
 དེའི་རྗེས་མིང་གོང་མ་རིམ་ལྷན་གིས་ལག་ལྷའི་ལྷེ་མྱིད་ལ་ཚོ་ལོ་དང་དམ་ཁ་

བལྟལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་ཐོད་ས་གནས་ཁག་གི་དཔོན་རིགས་ཆེ་ཁག་དང་
ཀམ་པ་སོགས་སླུ་མ་ཆེ་གས་ལའང་བཀའ་ཤོག་དང་གཞེང་ས་བརྟེན་གྱི་ཚོམ་རིམ་
པ་བལྟལ།

ཆིང་རྒྱལ་རབས་ (ཐོད་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚུ་འབྲུག་ལོ། ལྷི་ལོ་
1652) ཏུས་སུ་ཤོང་མ་བུན་ཅི་མཚོག་ནས་ཐོད་གྱི་ཚོམ་སྲིད་གྱི་བྱེད་པོ་རྒྱ་ལའི་
སླུ་མ་སྲུ་ཐོང་ལ་པ་སློང་བཟང་རྒྱ་མཚོ་པེ་ཅིང་ཏུ་གདན་དྲངས་ཏེ་འཇམ་དབྱེངས་
ཤོང་མ་ཆེན་པོས་གསེར་བྱང་མཐུག་ཤོས་ཞེང་སོར་བཞི་ཅམ་དང་དབྱུས་མཚོ་
གང་ཅམ་བཞེགས་བཅོལ་སོ་སོ་ལ་རྒྱལ་ལོག་ཏུ་སླེལ་ཏེ་ལྷེབ་ཚོག་པའི་ནང་རྒྱ་
ཐོད་ཉོར་གསུམ་གྱི་ཡི་གེར་“ཏུབ་གྱི་ལྷ་གནས་ཚོས་དག་བར་བདེ་བར་གནས་
པའི་སངས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་ལྱང་གནས་ལོག་གི་སྐྱེ་འཁོར་ཐམས་ཅད་བརྟན་པ་”
གཅིག་ཏུ་བྱུང་པ་འབྱུར་མེད་རྟོ་རྟོ་འཆང་རྒྱ་མཚོའི་སླུ་མ་” ཞེས་འཛོད་པའི་
འཇམ་ས་དང་། གསེར་ཐམ་སྐད་ཡིག་བཞིའི་འབྲུར་“ཏུབ་སྐྱེགས་གྱི་ལུལ་
བྱང་ཞི་བ་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་ཆེན་ཚོན་ལ་སངས་རྒྱལ་བརྟན་པའི་སངས་བདག་
ཐམས་ཅད་མཆོད་པ་རྟོ་རྟོ་འཆང་རྒྱ་ལའི་ཐམ་ཀ” ཞེས་འཛོད་པ་བཅས་བལྟལ།
དེ་རྗེས་ཤོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་སངས་ཐོད་བཞུགས་ཨམ་བན་དེས་སྐྱོ་
བཅུགས། ལྷགས་ལུག་ (ལྷི་ལོ་1751) ལོར། རྒྱལ་མང་གི་ཞེས་པའི་རྒྱལ་
པོའི་ལམ་ལུགས་མེད་པར་བཟོས་ཏེ་བཀའ་ཤག་ལས་ཁྲུང་ས་དེས་སྐྱོ་བཅུགས།
བཀའ་སློབ་བཞི་བཟོས། དམ་སྲུག་བདེ་སྲིད་མ་དང་རྟགས་དམ་སེལ་དམ་
བལྟལ། ཐོད་གྱི་སྲིད་དབང་གི་བྱེད་པོ་གཙོ་བོ་རྒྱ་ལའི་སླུ་མ་དང་། ཨམ་བན་
རྒྱལ་གཉིས་ནས་མཛད་དགོས་པའི་བཀའ་པལ། དེ་བཞིན་རྒྱ་ལའི་སླུ་མ་དང་།
སྲིད་སློང་རིམ་བྱུང་། ཐོད་གྱི་དཔོན་རིགས་ཆེ་གས་ཁག་ལའང་ཚོམ་རིམ་པ་
བལྟལ།

ལྷགས་ཐག་ (ལྷི་ལོ་1791) ལོར་ཤོར་པ་བཅོན་འཇུག་པས་སྐར་ལང་ཐོད་

ཏུ་བཅོན་འཇུག་ལྷགས་ཆེན་བྱས་ཏེ་ས་ཆ་མང་པོ་ཉམ་བུར་བྱས་པ་ཅམ་ཏུ་མ་
 ཟད། བཟུ་མེས་རྩུན་པོའི་གནའ་རྣམས་འགངས་ཆེ་བ་མང་པོ་དང་། རྩོད་
 རྩུལ་ནས་ར་ལྷག་གངས་ལས་འདས་པ་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་སྐབས་ཆིང་གོང་མ་
 ཆེན་པོས་མེས་རྒྱལ་མཐའ་མཚམས་སྤྱང་སྤྱོད་ལྷིང་ཆེད་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་རྩུ་
 ཁང་ཨན་སོགས་ཁྲི་དམག་པོད་ཏུ་མངགས། བས་ཚོལ་མ་ཏུངས་པ་ཚོར་
 དམག་རྣམས་ཚར་བཅད། འགངས་ཆེ་བའི་དངོས་པོ་རྣམས་དབྱ་དམག་གི་
 ལག་ནས་རྩྭར་སྤངས། རྩ་ལའི་སྤྲུལ་དང་། དུ་ཆེན། དགའ་ཤག་
 སོགས་དང་དགའ་སྤོས་ལེགས་པར་མཛད་དེ་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལྷིང་སྤྱོད་གསལ་སྤོར་
 གྱི་ཚ་འཛིན་དོན་ཚན་ཉེར་དབྱ་གཏན་ལ་སབ་པ་སོགས་ཀྱི་དབྱང་ལྷིང་གཞུང་
 རིམ་པས་པོད་ལ་བདག་དབང་གི་དབང་ཆ་ཕོངས་སྤུ་ལག་ལེན་བཟུར།

འོན་ཀྱང་ཏུས་རབས་བཅུ་དགུ་བའི་རྗེས་སུ་རྣམས་མེད་ཐབས་བྲལ་གྱི་ཆིང་
 གྱུང་དབྱང་ལྷིང་གཞུང་གིས་པོད་ཏུ་ཚོར་འཇུག་གྱི་ལྷིང་ཏུས་རབ་དང་རིམ་པ་
 ལག་ལེན་བཟུར་བ་དང་། བཅོན་རྒྱལ་རིང་ལྷགས་པའི་རན་རྩུལ་འོག་ཚོ་པ་
 ཆོའི་རྗེས་འབང་བ་ལྱུང་ཤས་ཀྱིས་ཏུས་སྐབས་དེ་དང་བཟུན་ནས་པོད་ཚེར་
 བཅོན་ཞེས་དོན་ཏུ་དབྱེན་དེ་བཅོན་རྒྱལ་རིང་ལྷགས་པའི་མི་མེད་སྤེལ་ཡུལ་ཏུ་
 བཟུར་རྒྱའི་སྐོག་གཤའི་རྩོད་རན་རེ་མང་ཞིག་སྤེལ་ཚོད། འོན་ཏེ་པོ་རྒྱལ་གྱི་
 ཆིབས་རྩོད་འཁོར་ཚོ་མའུན་ཏུ་བསྟོད་པར་ལོག་སྟོན་སྟོབས་ལྷགས་ཅི་འདྲ་ཞིག་
 གིས་གྱུང་འགོག་ཐབས་མེད་ཅིང་། དེ་ལས་སྐོག་སྟེ་པོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་
 མི་དམངས་དང་མཚོ་རིམ་རྒྱལ་གཅེས་མི་རྣམས་ཐབས་བརྒྱ་བྱས་སྟོར་གྱི་སྐོ་ནས་
 འཐབ་ཚོད་མཐར་ཕྱིན་བྱས་ཏེ་མེས་རྒྱལ་གྱི་མཐའ་མཚམས་དང་། རང་ཉིད་
 གྱི་ས་ཡུལ་སྤྱང་སྤྱོད་བྱས། ཏུས་མཚུངས་ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་མེས་རྒྱལ་ས་
 གནས་ཁག་ལ་གསར་བརྗེའི་མི་སྡེ་རབ་ཏུ་འབར་བ་དང་། རྒྱབས་ཆེན་གྱི་ཚོ་
 གྱུང་ཁྲན་ཏང་གི་ཡང་དག་པའི་དབྱ་ཁྲིད་འོག་མི་དམངས་བཅིངས་འཕྲོལ་

དམག་གིས་བཅན་ལྡུང་རིང་ལྷགས་པའི་སྣང་བས་ཤུགས་མཐར་བཟུང་དེ་.....
 1949ལོའི་ཟླ་བ་10ཚེས་1ཉིན་ལྷུང་རྩ་མི་དམངས་མི་མཐུན་ལྡུང་ཁབ་དངོས་སུ་
 དབུ་བརྟེན། དེ་རྗེས་མི་དམངས་བཅོངས་འགོལ་དམག་པོ་དམུག་དབུང་སྡེ་
 བཅན་ལྡུང་རིང་ལྷགས་པའི་སྣང་བས་ཤུགས་མཐར་དག་པོ་ད་ནས་མཐར་བཟུང་
 དེ་པོ་ད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་རྣམས་ལྷག་བསྐལ་གྱི་འཆིང་ཐག་ལས་
 བཀོལ་བས་པོ་ད་འདི་ཉིད་པོ་མྱོད་ལྷན་པའི་མེས་ལྡུང་བྱིས་ཚང་ཆེན་པོའི་ནང་དུ་
 ཚུར་ལོག་ཉེ་བདེ་མྱོད་ལྷན་ལམ་ཆོགས་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་ལམ་ཆེན་
 ཐོག་མཐུན་ནས་མཐུན་དུ་མྱོད་བཞིན་པ་དེ་ལྟར་ལགས་སོ། ། ། །

ཚུམ་པ་པོས།

དཀར་ ཚལ་

མིང་གཞི།
མཉུ་དང་པོ།

གངས་ཚན་གྱི་ཡུལ་འདིར་འཕྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་རྣམ་དུར་
བ་དང་། བོད་རིགས་འབྲུང་ཚུལ་རྫོང་། ..... (1)

དང་པོ། གངས་ཚན་གྱི་ཡུལ་འདིར་འཕྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་རྣམ་
དར་བའི་རྫོང་། ..... (1)

གཉིས་པ། བོད་ཅེས་པའི་མིང་གི་ཚོ་བ་ཚུལ་དང་། བོད་རིགས་
འབྲུང་ཚུལ་རྫོང་། ..... (8)

མཉུ་གཉིས་པ། མཚོ་བོད་རྒྱལ་རབས་གྱི་དུས་རྒྱུས་། ..... (12)

དང་པོ། ཡལ་རིམ་འབྲུང་ཚུལ་དང་། གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོ་སོང་
གནམ་གྱི་ཁྲི་བཅན་རི་རྣམ་ཕྱོག་པའི་རྫོང་། ..... (12)

གཉིས་པ། བར་གྱི་ལྷོང་གཉིས་ཉེ་གྱི་གྲུམ་བཅན་པོ་དང་། ལུ་ཁྲི་
བཅན་པོའི་དུས་ལྷུ་འབྲུར་པོ་བ་དར་ཚུལ་སོགས་རྫོང་།
..... (16)

གསུམ་པ། ལེགས་རྒྱལ་དང་ལྷེ་བརྒྱུད་གྱི་དུས་ལྷུ་ཞིང་འཕྲོག་ལས་
དར་བྱུང་ཆེས་ཆེར་ལྷིན་ཉེ་ཞིང་ལ་དོར་དང་འཕྲོག་ལ་
ལུལ་མི་རྫོལ་དར་བའི་རྫོང་། ..... (21)

བཞི་པ། ཉོ་ཤེ་ཚང་བཅན་སོགས་བཅན་ལཱའི་དུས་ལྷུ་སངས་རྒྱལ་
བརྟན་པ་དང་བརྟེན་ཚུལ་དང་། བོན་ལུགས་གྱི་གསོ་བ་
རིག་པ་དར་བྱུང་ལྷིན་པ་སོགས་རྫོང་། ..... (23)

ལ་པ། ལྷག་ཏུ་གཉན་གཞིགས་དང་གནམ་ཏུ་སྤོང་བཅོན་གྱི་ཏུས་
 ལུ་ཚོང་ལས་སོག་མར་དར་བ་དང་། ལྷ་སྤང་ལུལ་
 གསུམ་གཉན་ལ་མཐའ་པ། བོད་གཅིག་གྱུར་བཟོ་བའི་
 དམག་འཁྲུག་ལངས་པ་སོགས་སྟོར། ..... (29)

བྱུག་པ། ཚོས་རྒྱལ་སྤོང་བཅོན་སྐམ་པོ་ལྷི་ལྷུང་ལྷོན་ཚུལ་སྟོར།
 ..... (31)

གཅིག་ མཐའ་བཞིའི་རྒྱལ་སྐོན་དབང་ཏུ་འདུལ་བའི་སྟོར། ..... (31)

གཉེས། སྤོང་འཛིན་གྱི་སྐྱིག་གཞི་དང་། དམག་དཔུང་གི་སྐྱིག་
 འཁྲུགས་སོགས་གཉན་ལ་མཐའ་པའི་སྟོར། ..... (33)

གསུམ། བོད་ཡིག་གསར་བཅོས་དང་། བརྟན་བཅོས་ལོད་
 ཡིག་ཏུ་བརྒྱུར་བའི་སྟོར། ..... (39)

བཞི། ཁྱིམ་ས་ཡིག་གསར་བཟོ་དང་། ལོགས་ཉེས་གྲང་དོར་གྱི་
 ཚད་གཞི་གཉན་ལ་མཐའ་པའི་སྟོར། ..... (41)

ལ། ལྷ་བཟའ་ཤོང་རྩོམ་ཚོམ་སྤྲོད་དང་། བལ་བཟའ་ཁྲི་བཅོན་
 བོད་ཏུ་གདན་དྲངས་པའི་སྟོར། ..... (42)

བྱུག་ ཚོས་རྒྱལ་སྤོང་བཅོན་སྐམ་པོའི་རྒྱབས་ཚེན་གྱི་མཛད་རྗེས་
 སྟོར། ..... (57)

བདུན་པ། མང་སྤོང་མང་བཅོན་དང་འདུས་སྤོང་མང་པོ་རྗེའི་ཏུས་
 ལུ་བོད་གྱི་སྐྱི་ཚོགས་བྱན་གཡོག་ལམ་ལུགས་ནས་བཀག་
 བཤོད་རྒྱུད་འཛིན་ལམ་ལུགས་སུ་འཕེལ་རྒྱས་འགོ་རྩལ་
 སོགས་སྟོར། ..... (60)

བརྒྱད་པ། ཁྲི་རྗེ་གཙུག་བརྟན་(ལེས་ཡག་ཚོམ་)གྱི་ཏུས་སུ་
 ལྷིམ་ཤིང་ཤོང་རྩོམ་བོད་ཏུ་གདན་དྲངས་པའི་སྟོར། ..... (67)

དགུ་པ། བཅོན་པོ་ཁྲི་སྤོང་རྗེ་བཅོན་གྱི་ཏུས་སུ་གསུ་ཚོག་ཡོན་

ཉན་མཚོན་པོ་སོང་གི་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་
 ལུགས་གསར་ཏུ་བཏོད་པ་དང་། རྫོང་དཔོན་
 ཡམ་འཁྲུང་གནས་པོད་ཏུ་ཚུན་པའི་རྫོང་། ..... (75)

བཅུ་པ། ལུ་ལེ་བཅན་པོ་དང་། ལུ་ཏུག་བཅན་པོ། ལུ་ཉིག་
 བཅན་པོ་བཅས་ཚུན་ཚུལ་དང་། རྫོགས་རྒྱལ་ལན་
 གསུམ་རྫོང་ཚུལ། དབང་རྒྱུར་གལ་རིམ་ནང་ཁྲུལ་
 འགལ་བ་ལུགས་ཆེར་ལྷན་པ་སོགས་རྫོང་། ..... (93)

བཅུ་གཅིག་པ། བྱི་གཅུག་ལྗེ་བཅན་རལ་པ་ཅན་ཚུན་ཚུལ་དང་།
 ཚོས་ལྗེད་ལྷོས་ཏུ་ཁག་གཅིག་དབང་རྒྱུར་གལ་རིམ་
 ཏུ་བརྒྱུར་ཉེ་ཚོས་ལྷོད་ལྱང་འབྲེལ་གོང་ཏུ་འཕེལ་
 བའི་རྫོང་། ..... (101)

བཅུ་གཉིས་པ། བྱི་དར་མ་རྩུ་ཏུ་མ་བཅན་བྱིར་འཁོད་ཚུལ་དང་།
 འབངས་ལྱོན་སོག་ལངས་ཉེ་མཚོ་པོད་རྒྱལ་རབས་
 འཚོར་ཞིག་སོང་བའི་རྫོང་། ..... (116)

ལྷུ་གསུམ་པ། རྒྱལ་རྒྱན་མིལ་ལའི་ཏུ་ས་ཤུབ་ས། ..... (123)

དང་པོ། མངའ་རིས་རྒྱལ་རྒྱུད་རྫོང་། ..... (125)

གཉིས་པ། ཡ་ཅའི་རྒྱལ་རྒྱུད་རྫོང་། ..... (130)

གསུམ་པ། ཡར་ལྱང་རྒྱལ་རྒྱུད་རྫོང་། ..... (131)

བཞི་པ། ལྷ་སའི་རྒྱལ་རྒྱུད་རྫོང་། ..... (135)

ལྷུ་བཞི་པ། ས་རྒྱུ་བའི་ཏུ་ས་ཤུབ་ས་དང་། བོད་རྗེས་རྒྱལ་གྱི་
 མངའ་འཁོར་ས་ལྷུ་རྒྱུད་པ། ..... (137)

དང་པོ། རོར་གྱི་གཏུང་རྒྱུད་རྫོང་། ..... (137)

གཉིས་པ། འཁོན་གྱི་གཏུང་རྒྱུད་རྫོང་། ..... (141)